

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ

ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΩΝ ΥΙΩΝ.

—Μάλιστα, μοι ἔλεγε ἡθὲς φίλος μου τις, σὰς ἐπαναλαμβάνω ὅτι δίδετε πολὺ λά χρήματα εἰς τὸν υἱὸν σας.

—Καὶ ἐγὼ λέγω ὅτι δίδετε πολὺ ὀλίγα εἰς τὸν υἱέτερον. Ὁ υἱὸς σας εἶναι εἰκοσαέτης· χιλίων φράγκων ἐπιχορήγησις! δὲν ἀρκεῖ!

—Ἡμὴν εἰκοσιπενταετής, καὶ ὁ πατήρ μου δὲν μοι ἐχορήγει πλέον τῶν τριακοσίων.

—Τὰ πράγματα δὲν ἔχουν σήμερον τὴν αὐτὴν ἀξίαν, καὶ οἱ νέοι τὴν αὐτὴν ἡλικίαν. Τριακόσια φράγκα τότε παρίστανον ποσὸν πλέον ἢ χίλια σήμερον, ἐνῷ τὰ εἴκοσιν ἔτη σήμερον εἶναι ἀνώτερα τῶν εἴκοσι πέντε τότε.

—Βέβαια ἕνεκα τῆς ματαιότητος τῶν νέων! τῶν παραφορῶν των! τῶν ἰδιοτροπιῶν! τῶν δαπανηρῶν ἑξῶν των!

—Οὐχί! ἕνεκα τῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσεώς των! γνωστὸς εἶναι ὁ σήμερον εἰκοσιπενταετής· βουλευτής, ἐκλογεὺς εἰς τὸ ἐν καὶ εἴκοσι. Πολλάκις ἐπιστήμων, βιομήχανος, ἔμπορος πρὸ τῆς νομίμου ἡλικίας.

—Κακόν!

—Ἔστω! ἀλλ' εἶναι γεγονός! ἐὰν ταχύτερον ἀναπτύσσεται σήμερον ὁ νέος ἀλλὰ καὶ ταχύτερον ἀποβαίνει ἀνὴρ. Ἡ ἡλικία τῶν ἡδονῶν ἔρχεται πρῶτως, ἀλλὰ πρῶτον καὶ αἱ ὑποθέσεις. Προσθέσατε τὰς εὐκαιρίας καὶ τοὺς εἰς δαπάνας πειρασμοὺς, ἅτινα ἐδεκαπλασιάσθησαν. Πόσοι προϋπολογισμοὶ ἀγνώστοι τοῖς πατράσιν ἡμῶν! Ἐντυπώσεις περιγηγήσεων, ἐκ τῆς ἐπιστήμης τέρψεων, ἀναζητήσεων, ἔργων εὐσπλαγχνίας, διαμονῶν ἐν ἐξοχαῖς, ἀλλὰ καὶ ταχυδρομικῶν καὶ τηλεγραφικῶν.

—Παρελείψατε τὰ καλλίτερα! Ἀλλ' οὐδέποτε θέλω ἀναλάβῃ τὸ οἰκονομικὸν αὐτὸ ὑπουργήμα! διὰ τοιούτων προϋπολογισμῶν καὶ χρήματα σπαταλῶμεν

νεῶνις, ἄλλα δὲ κύπτουσι ταπεινοφρόνως, καὶ τούτων πάλιν τινὰ μὲν εἰσι λευκὰ ὡς ἡ χιών, σύμβολον παιδικῆς ἀθωότητος, τινὰ δὲ ῥοδινα, καὶ ἕτερα προικιλόχροα. Τίς ὅμως δύναται ν' ἀρνηθῇ, τίς δύναται νὰ μὴ ὁμολογήσῃ μεθ' ἡμῶν, ὅτι μεταξὺ ὄλων τῶν ἀνθέων δύο πρωτεύουσι, τὸ ῥόδον καὶ τὸ ἴον; Τὸ ῥόδον ὅτ' ἐν ῥυθροῦν ὥσπερ πορφύρα τῆς Τύρου, ὅτ' ἐν δὲ λευκότερον καὶ αὐτοῦ τοῦ κρίνου, καὶ πολλάκις ὠχρότερον καὶ αὐτῶν τῶν παρειῶν ἐρώσης νεάνιδος, ὡς χαριέντως λέγει Ἰταλὶς γράψασα περὶ ἀνθέων, μετ' ἀλαζόνος ἀσιατικῆς μεγαλοπρεπείας ἐκθέτει τὰ πλούσια αὐτοῦ κάλλη, καὶ νοήλως ἀνοίγει τὸν κάλυκα, ὡς ὑπερήφανος Ὁδάλισκη ἐπιδεικνύει τὰ ἀλαδαστρίνα στήθη, καὶ δέχεται τὴν δρόσον ὡς φόρον ὃν ἡ Αὐγὴ χρεωστεῖ εἰς τὰ θέληγρά του. Οἱ πρόγονοι ἡμῶν διὰ ῥόδον ἔστε φάνουν τὰς κεφαλὰς τῶν θυμάτων, καὶ τὴν πολιὰν τρίχα τοῦ μελωδικοῦ ψάλτου τῶν Χαρίτων. Τὸ ἴον ἐξ ἐνκντίας, ἄγνωστον καὶ ταπεινὸν, κρύπτει τὰ σεμνὰ αὐτοῦ κάλλη ὑπὸ πράσινον χορτάριον, ἐπόθεν κόπτει καὶ στολίζει τὸν παρθενικὸν κόλπον εὐγενῆς καὶ φιλέρημος ὡς αὐτὸ ψυχῇ, ἐλκυσμένη ἐκ τῆς εὐοσμίας, ἣν περιχεῖ τὸ εὐγενὲς τοῦτο ἄνθος, ὅπερ ὁμοιάζει πρὸς ἐκείνας τὰς καθαρὰς καρδίας αἵτινες ζῶσι μακρὰν τῶν κοσμικῶν ταραχῶν... Ὡ Παρθένοι, μὴ φθονήσητε τὴν ἀγερωχίαν καὶ τὴν ματαιότητα τοῦ ῥόδου, οὐδὲ τὰ ἐπιδεικτικὰ αὐτοῦ χρώματα. Ἔστε ἀγναί, εὐγενεῖς, ταπειναὶ ὡς τὸ ἴον, καὶ ταχέως θὰ διαλάμψωσι τὰ κεκρυμμένα ὑμῶν προτερήματα διὰ τῆς εὐωδίας, ἣν ἀκουσίως χέει περίξ ἡ αἰδήμων ἀρετῇ, δηλαδή ἡ ἀρετὴ ἐκείνη ἣτις ἀποφεύγει τὰς ματαίας πομπὰς καὶ ἐπιδείξεις.

Ἐν Κερκύρᾳ τῇ 17 Ἀπριλίου 1877.

ΗΡΑΚΛΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ.

καὶ ἐλαττώματα ἀποκτῶμεν, καθήκον δὲ τοῦ πατρὸς δὲν εἶναι τὸ ὑποθά-
λπειν τὰ ἐλαττώματα τοῦ υἱοῦ.

—Τὰ ἐλαττώματα; οὐχί! ἀλλὰ τὸν νόμιμον πρὸς τὸ ὥραϊον ἔρωτα, ναί! δὲν εἶν' ἔγκλημα πᾶσα παραφορὰ τῆς νεότητος. Τίς ἐνέπνευσεν αὐτῇ τὴν πρὸς τὸ διαπρέπειν τάσιν, τὸν ἔρωτα πρὸς τὸ ἐπιδείκνυσθαι, τὴν ἀνάγκην τοῦ ἀεννάως κινεῖσθαι, τὴν μανίαν πρὸς τὰς διασκεδάσεις; Βεβαίως τις, ὅστις καλῶς ἐγίνωσκε τί ἔπραττε, νομίζω. Δὲν πρόκειται περὶ ἀνατροπῆς, ἀλλὰ χαλιναγωγήσεως ἅμα δὲ καὶ ἱκανοποιήσεως τῶν κλίσεών της.

—Τίνι τρόπῳ; μήπως ἀναλόγως τῆς τρέλλας των;

—Οὐχί! ἀναλόγως τῆς ἐν τῷ κόσμῳ θέσεως τῶν πατέρων αὐτῶν. Ἐκεῖ ἔγκειται τὸ πᾶν! Ὅποταν οἱ γονεῖς εἶναι πτωχοί, ἐνδεεῖς, ὁπόταν μόνις ἀποζῶσιν ἐν ἰδρωτί τοῦ προσώπου των, ὁπόταν καταναλίσκουσι τὴν μικρὰν των περιουσίαν ἐνίοτε δὲ καὶ τὴν ζωὴν των, ὅπως ἐπαρκέσωσιν εἰς τὰς δαπάνας τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν τέκνων των, ὁπόταν μετὰ μεγίστης δυσκολίας συνάγουσιν εὐτελεῖ τινα προίκα διὰ τὴν κόρην των, αἷσχος, μυριάκις αἷσχος τοῖς υἱοῖς ἐκεί-
νο,ς, οἵτινες αὐξάνουσι τὴν ἱερὰν αὐτῶν πτωχείαν ἀντὶ νὰ τὴν ἀνακουφίσωσιν, οἵτινες ἀνοίγουσι ρῆγμα εἰς τὴν εὐτελεῖ ταύτην προίκα ἀντὶ νὰ τὴν ἐνισχύσωσιν, οἵτινες σπαταλῶσι τὰ προϊόντα τῆς ἐργασίας τῶν πατέρων των ἀντὶ νὰ τὰ διπλασιάζωσιν! Ὁ νέος ὅστις πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν παθῶν του, καταδικάζει τὴν μὲν μητέρα εἰς στερήσεις, τὴν δὲ ἀδελφὴν εἰς ἀπομόνωσιν ἢ εἰς γάμον δυστυχῆ, ὁ νέος οὗτος εἶναι οὐχί μόνον ἀγνώμων καὶ ἀσεβής, ἀλλ' εἶναι βδέλυγμα! Ἀλλ' εἰπόντες τὴν ἀλήθειαν τοῖς υἱοῖς. εἴπωμεν αὐτὴν καὶ τοῖς πατράσι. Τί παραδοξότερον, τί ὀλεθριώτερον, τί ἀγενέστερον πατέρων ἀσώτων μὲν δι' ἑαυτοὺς, φειδωλῶν δὲ πρὸς τοὺς υἱοὺς, οὐδὲν μὲν ὑπὲρ ἑαυτῶν ἀποποιουμένων, εἰς οὐδὲν ὅμως συγκατατι-

θεμένων ὑπὲρ τῶν υἱῶν των; Πλεί-
στων παραδειγμάτων δύναμαι νὰ μνη-
μονεύσω.

—Ἐμοῦ πρῶτον, δὲν ἔχει οὕτως;

—Ἐστῶ, ποῦ! πῶς; Ὑμεῖς ἄγετε εἶον ἀνθρώπου πλουσίου! διατηρεῖτε ἄμαζαν! ἡ τράπεζά σας εἶνε περιζήτητος, τὸ οἶκμά σας κομφόρτατον, θεωρεῖτον εἰς τὸ μελόδραμα! ὁ υἱός σας ζῇ ἐν μέσῳ τῆς πολυτελείας ταύτης.

—Καὶ ἀπολαύει τῶν ἀγαθῶν αὐτῆς; καὶ παρακάθηται εἰς ἐκείνην τὴν τράπεζαν, ἔχει θέσιν ἐν τῷ θεωρεῖῳ ἐκείνῳ! καὶ θαίνει ἐπὶ ἐκείνης τῆς ἀμάξης!

—Μάλιστα, ἀλλὰ τὰ παρεπόμενα! ὁ στολισμός! αἱ διασκεδάσεις! αἱ μετὰ τῶν νέων συναστροφαι! πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ, πᾶν ὅ,τι ἀρέσκει αὐτῷ ἰδιαιτέρως! λαμβάνετε περὶ τούτων πρόνοιαν; Οὐχί! Οὐχί ἅπαξ ὅς εἶδεν ἀπολέσαντα εἴκοσι λουδοβίκια ἐν τινι ἐσπερίδι, ἐνῷ ὑμεῖς τὸν ὀνειδίζετε διὰ δεκάφρακτον μετὰ τῶν φίλων του δαπάνην. Τῷ παρεστήσατε μὲν, ἔστω, ὀλόκληρον τὴν σειρὰν τῶν δένδρων τοῦ ἀπηγορευμένου καρποῦ! ἀλλὰ τὸ τοιοῦτο δὲν στέφεται ὑπὸ ἐπιτυχίας, ἐὰν μὴ ἐπαναλαμβάνηται συνεχῶς ἡ παράστασις. Καὶ ὅμως ἐνῷ δεικνύετε τὸ δένδρον εἰς τὸν υἱόν σας, πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του ὑμεῖς αὐτοὶ γεύεσθε τοῦ ἀπηγορευμένου καρποῦ.

—Βραδύτερον καὶ αὐτὸς θέλει γευθῆ.

—Πότε; ὅταν δὲν θὰ ἔχει πλέον ὀδόντας;

—Ὅχι! Ὅτῃν ἀποκτήσῃ τὸ δικαίωμα, ὥς ἐγὼ, δι' εἴκοσι πενταετοῦς ἐργασίας! Σπεύδω πρὸς τὸ τέλος. Μέμφεσθέ μου τὴν πολυτέλειαν, τὸν ἄφρονον καὶ περιζήτητον εἶον, ἅλα τὰ ἐκέρδισα καὶ εἶμαι ἄξιος, εἶμαι ἄξιος καὶ τὰ ἠγόρασα οὐχί μόνον διὰ τῆς εὐφυΐας καὶ τῆς ἐργασίας μου, ἀλλὰ καὶ διὰ μακροχρονίων στερήσεων καὶ στενοχωριῶν! Μέχρι τοῦ τριακοστοῦ! ἔτους τῆς ἡλικίας οὐδέποτε ἔσχον πῦρ ἐν τῷ ὄμα.

τίω μου ! μέχρι τότε τὰ ἡμερήσια τῆς τραπέζης μου ἐξῆδα οὐδέποτε υπερέβησαν τὰ τεσσαράκοντα σολδία, ὅλα δὲ τὰ λοιπὰ, ἐξῆδα ἐνδυμασίας κλ. τὰ τριακόσια φράγκα ἐτησίως ! Ἐπαθόν, ὑπέφερον ! Καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα ἐδίψων ἂν οὐχὶ ὕδατος, ἀλλ' ἡδονῶν ! Ἄς πράξῃ ὡς ἐγώ !

— Ἀλλὰ δὲν δύναται, καθόσον δὲν ἔλαβε τὴν αὐτὴν μὲ ὑμᾶς ἀνατροφὴν ! Μήπως ὑμεῖς δύνασθε νὰ καυχηθῆτε ἐπὶ τῇ ἐγκρατείᾳ σας ; Ἐκὼν ἄκων οὕτως ὠφείλετε νὰ πράξῃτε—Ὁ πατήρ σας χορηγῶν ὑμῖν τριακόσια φράγκα ἐξετέλει τὸ καθήκον του, ἦτο σχετικῶς πτωχός.

— Δὲν ἐννοεῖτε ἄρα τὴν ἄπειρον διαφορὰν τὴν διακρίνουσαν τοὺς υἱοὺς τῶν πλουσιῶν ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν πτωχῶν ; Ὅλως διάφοροί εἰσιν αἱ ἀνάγκαι των, ὡς ὅλως διαφόρου οὔσης τῆς ἀνατροφῆς των ! Πάντῃ διάφορα τὰ δικαιώματα καὶ καθήκοντα ὡς πάντῃ διάφοροι αἱ θέσεις των ! Δὲν λέγω νὰ ἐγκαταλείψῃτε τὸν υἱὸν σας χάριν ἀσυνέτου γενναιότητος εἰς ὀκνηρίαν ἥτις θὰ τὸν ἀπεχαύνου. Ἡ ἐργασία εἶνε νόμος καὶ διὰ τὸν πλούσιον καὶ διὰ τὸν πτωχόν. Ἀλλ' ἐμπνεύσατέ του τὸν ἔρωτα πρὸς τὴν ἐργασίαν δι' εὐφροῦς ἐλευθεριότητος, ἀντὶ νὰ τὸν ἀναγκάσῃτε εἰς τοῦτο διὰ τῆς ἀδίκου γλισχροτήτος σας ! Ἡθικοποιήσατε αὐτὸν δι' αὐτῆς τῆς πολυτελείας !

— Πρὸς θεοῦ ; δηλαδὴ πῶς ;

— Μὴ χορηγοῦντες εἰς αὐτὸν ἡ ὅ,τι ἀξίζει ! Ἐπιθυμεῖ τὴν διασκέδασιν ; Χορηγήσατέ την, ἀλλ' ἀφοῦ πληρώσῃ πρῶτον αὐτὴν διὰ διπλώματος οὐτινος ἐπαξίως ἔτυχε. Ποθεῖ περιηγήσεις ; Ἄς κερδίσῃ τοῦτο δι' ἐπιτυχίας ἐν τῷ ἐπιστημονικῷ του κύκλῳ, δι' ἔργου τινὸς σπουδαίου, τῆς κτήσεως τῆς γλώσσης τῆς χώρας ἣν ζητεῖ νὰ ἐπισκεφθῇ ! Ἄς μετέχῃ ὅλων τῶν τέρψεων ὧν δύναται νὰ ἀπολαύῃ υἱὸς ἐξαιρέτου οἰκογενείας, ἀλλὰ δι' ὑμῶν ! ἔάν μὴ, θέλει τὰς προμηθευθῇ ἄνευ ὑμῶν θέλει

συνάψει χρέη !

— Δὲν θὰ τὰ πληρώσω.

— Θὰ τὰ πληρῶσῃτε !

— Οὐχί ! Οὔτε τὰ χάριν τῆς τιμῆς χρέη, καλούμενα οὕτως ἀναμφιβόλως διότι εἰσὶ τὰ ἥττον ἐντιμα, οὔτε τὰ εἰς προμηθευτὰς τοκογλύφους ἔάν δανείζεται παρὰ τῶν λεγομένων φίλων. Ἄς ὑποφέρῃ μὴ δυνάμενος νὰ πληρώσῃ.. ἄς πιεσθῇ... ἄς καταδιωχθῇ... ἄς... τόσῳ τὸ καλλίτερον... πρὸς τιμωρίαν του ! ...

— Καὶ ἡ τιμὴ τοῦ ὀνόματός σας ;

— Τὸ ὄνομά μου δὲν εἶναι χρεώγραφον τῶν παραλογισμῶν ἐνδὸς ἀπονενοημένου... ἄλλως τε δὲ, σῶζω ἴσως τὸ ὄνομα τοῦτο τιμῶν προσηκόντως τὴν πρῶτην παρεκτροπὴν ἐκείνου ὅστις τὸ φέσει. Οὐδὲν ἀπελπιστικώτερον τῶν δῆθεν φιλανθρώπων ἐπιχειρημάτων σας ὑπὲρ τῆς καταργήσεως τῆς προσωπικῆς κράτησεως ! Ἐάν καταργήσῃτε τὸν σωτήριον τοῦτον νόμον, ὁποῖος χαλινὸς ὑπολειφθήσεται εἰς τὰς χεῖρας τῶν πατέρων κατὰ τῶν μεπλείστας ὅσας ἀξιώσεις υἱῶν των, οἵτινες ἀτιμάζοντες ταῦτοχρόνως τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας, κηλιδοῦσι μὲν τὴν ὑπόληψίν των, σπαταλῶσι δὲ τὴν περιουσίαν των, καταστρέφουσιν ἐνταυτῷ τὴν ὑγείαν των καὶ ριψοκινδυνεύουσι τὴν τιμὴν μας ἐν τοῖς σκανδάλοις τῶν ὀργῶν των ; Τιμωρητέον τὸ παιᾶσμα, ὅπως μὴ ἴδωμεν κατόπιν τὸ πλημμέλημα, ἴσως δὲ καὶ τὸ κακούργημα. Ἀφῶμεν αὐτοὺς νὰ παριστῶσιν ἐνώπιον τοῦ ἐμποροδείου, ὅπως τοῖς φράζωμεν τὴν εἰς τὸ κακουργιοδικεῖον ἄγουσιν.

— Ἄ ! τοὺς ἄφρονas ! ἀνέκραξα ἀκουσίως μου ! πνεύματα βίαια, ἅτινα οὐδέποτε θέλουν νὰ ἴδωσιν ἐν τοῖς πράγμασιν εἰμὴ τὰ ἔσχατα, ἐν τοῖς ἀνθρώποις εἰμὴ τέρατα ! Ἐ ! ἄφετε λοιπὸν τὰς ἐξαίρεσεις. Δὲν πρόκειται ἐνταῦθα περὶ σωφρονιστικῆς ἀστυνομίας, καὶ κακουργιοδικείων ἔτι μᾶλλον δὲν πρόκειται περὶ τῶν ἀσώτων

ἐκείνων, δι' οὓς τινες οὐδεμία περιουσία ἤθελε θεωρηθῇ ἐπαρκής, καὶ δι' οὓς εἰσιν ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ αἱ δικαστικαὶ συμβουλαί. Εἰς τὸ ἀνάθεμα, ὡς καὶ ὑμεῖς τοῖς λέγω καὶ ἐγώ.

—'Ἄλλ' ὁμιλήσωμεν περὶ τῆς ὁμάδος τῶν υἱῶν! 'Ομιλήσωμεν ὡς ἄνθρωποι περὶ τοῦ τακτικοῦ βίου. Λοιπὸν, ποῖον εἶναι τὸ καθῆκον ἡμῶν τῶν πατέρων; Νὰ τιμωρῶμεν τὰ σφάλματα τῶν υἱῶν; Ναί! 'Ἀλλὰ πρὸ πάντων καθῆκον ἡμῶν εἶναι νὰ τὰ προλαμβάνωμεν. Ὑπάρχει τι χεῖρον τοῦ δανείου ἐν τῷ χρέει, τὸ πρόσωπον ὕπερ παριστᾷ ὁ δανειζόμενος. Ἐξαναγκάζει τὸν υἱὸν ἕνεκα γλισχρότητος εἰς τὴν θλιβεράν αὐτὴν δοκιμασίαν, σημαίνει συνειθίζειν αὐτὸν εἰς ποταπὰ πρὸς ἐπιτυχίαν μέσα, ποταποὺς δόλους, ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς χαμερπείας. Δὲν δανειζέται τις ἐπὶ πολὺ χωρὶς νὰ ἀπολέσῃ τὴν ἀξιοπρέπειάν του, πολλάκις δὲ τὴν εὐαισθησίαν του!

Ὁ φίλος μὲ ἐνητένισε πρὸς στιγμὴν ἐν σιγῇ καὶ μοι εἶπε·

—Πόσα δίδετε κατ' ἔτος εἰς τὸν υἱὸν σας;

—Πλείω ἢ ὑμεῖς, καὶ τοι τυγχάνετε τρις ἐμοῦ πλουσιώτερος.

—Καὶ τὸν ἀρκοῦσι;

—Τὸ πιστεύω.

—Εἶναι πολλὰ δι' ὑμᾶς;

—Τοῦλάχιστον δὲν δύναμαι νὰ διαθέσω περισσότερα.

—Οὕτως, ἐπιβάλλεις εἰς ἑαυτὸν στερήσεις χάριν τοῦ υἱοῦ;

—Ἰσως· οὕτω πῶς αἰσθάνομαι τοῦτο. Θέλω ὁ υἱός μου νὰ ἐλέπη κοινωνίαν ἐκλεκτὴν, μεγαλοπρεπεῖν μάλιστα, καὶ θέλω νὰ διαπρέπῃ οὐχὶ ὡς ἀριστοκράτης, ἀλλ' ὡς εὐγενής. Δὲν θέλω νὰ φαίνεται ὑποδεέστερός τινος, δι' ὃπερ ἤθελε παρίστασθαι λίαν ἰσως συγκαταβατικὸς, ἢ λίαν πρὸς τοὺς ἄλλους ὑπόχρεως. Ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας ὁ νέος δέον νὰ συμμορφοῦται πρὸς τὸν περὶ ἑαυτὸν κόσμον. Τούτου ἕνεκεν, ἀναγκαῖα τινὰ

ἔξοδα δι' ἑαυτὸν, στερήσεις τινὲς δι' ἐμέ. 'Ἄλλ' εἰς τὴν ἡλικίαν μου, στερήσεις, ἦν δι' αὐτὸν ὑφίσταμαι, οὐχὶ ὀδυνην ἀλλ' ἡδονὴν μοι φέρει!

—Νομίζετε ὅτι σὰς εἶναι εὐγνώμων διὰ τὴν θυσίαν ταύτην;

—Βεβαίωτατα· γινώσκει ὅτι εἶναι θυσία.

—Οὕτως ἐλπίζετε ὅτι διὰ τῶν θεωριῶν σας καὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν συντελέσατε ὥστε νὰ ἀποφύγῃ ἅπαντα, ὅσα τόσο ζωηρῶς περιεγράψατε, ἐλαττώματα;

—'Ἀλλά! τί ἔχετε; τὸν διέκοψα. Τί σημαίνουσιν ὅλαι αὐταὶ αἱ ἐρωτήσεις; πρὸς τί τὸ κρυφίνου ἀὐτὸ ὕψος; Γινώσκειτ' ἄρα μυστήριόν τι, ὅπερ δὲν τολμάτε ν' ἀποκαλύψετε;

—Ναί! γινώσκω ἔν, μοι ἀπεκρίθη οἶονεὶ ἀποτόμως ὁ φίλος, καὶ τὸ μυστήριον τοῦτο εἶν' ἀπὸρροια τῆς ἀφροσύνης καὶ τῶν παραλογισμῶν σας. —'Α! Εἴσθε δημοκράτης, καὶ θέλετε ὁ υἱός σας νὰ συγχρωτίζεται μετὰ τοῦ πλουσίου καὶ ἀριστοκρατικοῦ κόσμου. Θέλετε ὅπως διδαχθῇ ἐκεῖ τὴν περὶ τὰ ἥθη κομψότητα. . . . Καὶ λοιπὸν, ἐδιδάχθη ἄλλο τι.

—Δηλαδῇ, τί;

—Ἠγοράσατε μὲ χρυσᾶ νομίσματα ἐν ἐλάττωμα διὰ τὸν υἱὸν σας. Παίζουσιν πολὺ ἐν τῷ μεγάλῳ κόσμῳ. Ὁ υἱός σας ἔλαβε κλίσιν πρὸς τὸ χαρτοπαίγνιον.

—Λυτός;

—Θέλετε νὰ διαπρέπῃ ὡς εὐγενής! . . . Σὰς ὑπήκουσεν. Ὑπερέβη καὶ τοὺς ὑποκόμοντας! Ἐστοιχημάτισεν. . . ἔπαιξεν. . . ἔχασεν. . . !

—Ἐχασεν;

—Ἐχασε τέσσαρας χιλιάδας φράγκων μὲ τὴν ἄδειάν σας.

—'Αδύνατον!

—'Αδύνατον; Ἦλθε νὰ τὰς δανεισθῇ παρ' ἐμοῦ τὴν προίαν ταύτην! Ἀπεποιήθην μετὰ λύπης, ἀλλ' ἀπεποιήθην. Καλλίστη ἦτο ἡ εὐκαιρία ὅπως δώσω καὶ εἰς αὐτὸν καὶ εἰς ὑμᾶς ἐν μάθημα. Ἰδοῦ, ποῦ ἀγούσιν αἱ ὠραῖαι

περὶ ἐλευθεριότητος ἀρχαὶ ὑμῶν! Ἦδη, πληρώσατε! Τέσσαρες χιλιάδες φράγκων δὲν εἶναι πολλὰ πρὸς τιμωρίαν. Μόνον, τὸ ὑπόλοιπον θέλω σὰς εἶπει ὅταν λάβητε τὴν ἀπόδειξιν ἐξοφλήσεως. Ὅστις ἐπαίξε, θέλει καὶ πάλιν παίξει! καὶ εἶναι μυριάκις εὐκολώτερον νὰ μὴ συνάψῃ ἐν χρέος ἢ νὰ συνάψῃ μόνον ἐν. Ἰδοὺ, σὰς εἰδοποίησα! Ἐὰν δὲν ἔχῃτε πρόχειρον τιμωρίαν αὐστηράν καὶ ἀποτελεσματικὴν, σὰς οἰκτεῖρω!...

Οὕτως εἰπὼν μ' ἐγκατέλειψεν ἀποτόμως, ἤττον λυπούμενος διὰ τὴν θέσιν μου, ἢ ἐπαυρόμενος ὅτι ἐδικαιώθη! Δὲν ἐσκέφθην νὰ τὸν κρατήσω. Διετέλουν ἀπολελιθωμένος! Ἡσθάνομην τὴν καρδίαν μου κατασπαρασσομένην! Πῶς δὲ Μαυρίκιος δὲν ἔστη πρὸ τῆς σκέψεως τοῦ κακοῦ, ὅπερ μοὶ ἐποίει; Πῶς μοῦ ἀπέκρυψε τὸ σφάλμα τοῦ ἅμα διαπραχθέν; Πῶς τὸ ἀπεκάλυψεν εἰς ξένον; Ἡ ἀγνωμοσύνη του μὲ κατέθλιβεν, ἢ ἔλλειψις ἐμπιστοσύνης του μὲ κατεπλήγῃ! Ἐφριττον πρὸ τῶν μελλοντικῶν κινδύνων του! Οἱ ἔλεγχοι τοῦ συνειδότος τέλους, ναι, οἱ ἔλεγχοι τοῦ συνειδότος προσετίθεντο εἰς τόσῳ ὀξείας ἀληθδύνας!

Εἶχον πράγματι μέρος εἰς τὸ σφάλμα τοῦτο. Ἡ ἀπρονοησία μου, ἡ ματαιότης μου ἴσως τὸν εἶχον ρίψει ἐν τῷ κόσμῳ ἐκείνῳ, τῷ καταλλήλῳ πρὸς ἀπώλειάν του. Πῶς λοιπόν, οὐχὶ νὰ τιμωρήσω, ἀλλὰ νὰ θεραπεύσω τὸ τέκνον αὐτό; Δι' αὐστηρῶν ἐπιπλήξεων; ὦ! ἡ τεταραγμένη φυσιογνωμία του, ἡ ἄφωνος ὀδύνη του, ἡ ἀξιοσημείωτος στενοχωρία του μοὶ λέγουσι πᾶν ὅ,τι καθ' ἑαυτοῦ λέγει! Τί διὰ τῶν λόγων μου δύναμαι νὰ προσθέσω; Κτύπημα κατὰ τοῦ θάτους τῆς καρδίας δέον νὰ τοῦ ἐπιφέρω! Ἀνάγκη νὰ συναισθανθῇ σπουδαίως τὸ πταῖσμά του, ἀνάγκη νὰ φρικιάσῃ πρὸ τῶν τύψεων τῆς συνειδήσεως! Ἐν μόνον μᾶθημα θέλει καιρίως τὸν προσβάλει, ὅτι ἐμὲ αὐτὸν θέλει προσβάλει.

Δοκιμάσωμεν!

Τὸν ἐκάλεσα παρ' ἐμοί. Ὁ φίλος μου εἶχεν ἐπανελθεῖ ὅπως μᾶθη ὁποῖαν ἀπόφασιν εἶχον λάβει.

— Οὐδεμίαν εἰσέτι, εἶπον, ἀλλὰ μείνατε καὶ χρησιμεύσατε ὡς μάρτυς τῆς διαγωγῆς μου.

Ὁ Μαυρίκιος εἰσῆλθεν. Αἱ ἐσωτερικαὶ ταπεινώσεις καὶ πικρίαὶ ἅς ἀπὸ δύο ἡμερῶν εἶχεν ὑποφέρει ἀνεγινώσκοντο ἐπὶ τῆς μορφῆς του.

— Μαυρίκιε, τῷ εἶπον ψυχρῶς, ὁ φίλος μοὶ γνωστοποιεῖ ὅτι σὺ ἔχασες τέσσαρας χιλιάδας φράγκων εἰς τὸ χαρτοπαίγνιον.

Ἀνεσκήρτησε.

— Λυποῦμαι ὅτι δὲν μοὶ τὸ ἐγνωστοποίησας σὺ αὐτός. Νομίζω ὅτι τὸ ἤξιζεν, ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἐπουσιώδης λεπτομέρεια. Ἡ σπουδαιότης τοῦ ζητήματος ἐγκτεται εἰς τὴν ἐξόφλησιν. Ἀνοιξὸν τὸ γραφεῖόν μου πρὸς τὸ ἀριστέρον εὐρίσκεις φάκελλον καὶ ἐν τῷ φακέλλῳ τὸ ἀναγκαιοῦν σοι ποσόν. Λάβε καὶ πλήρωσον.

Ἠγέρθη χωρὶς [νὰ ἀπαντήσῃ ἐκ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς μου ἐνόησεν ὅτι δὲν ἦτο στιγμή δι' ὀμιλίας] ἤλθεν εἰς τὸ γραφεῖον καὶ ἔλαβε τὸν φάκελλον, ἀλλ' αἶφνης ἤρξατο τρέμων φρικιδῶς. Εἶχεν ἀναγνώσει τὴν ἐπιγραφὴν, «Χρήματα προωρισμένα διὰ τὸ εἰς Κᾶρον ταξεῖδόν μου».

— Διὰ τὸ ταξεῖδιόν! μοῦ εἶπε μετὰ λυγμῶν, διὰ τὸ ταξεῖδιόν ὅπερ ὁ ἰατρὸς τόσῳ ἐπιβλητικῶς σὰς συνιστᾷ! Διὰ τὸ ταξεῖδιόν ὅπερ μόνον δύναται νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἐκ τῆς τρομερᾶς ἀσθενείας σας ἀνάρρωσιν!

— Νομίζω, πράγματι, ὅτι εἶχον ἀνάγκην.

— Ἀνάγκην; ἀνέκραξεν, ὁ ἰατρὸς μοὶ εἶπεν ὅτι ἐὰν δὲν διέλθῃτε τὸν χειμῶνα ἐν Καίρῳ ἡ ὑγεία σας κλονισθήσεται διὰ παντός!

— Πιθανόν, ἀπεκρίθην, ἀλλ' ὑπάρχει τι πολυτιμότερον τῆς ὑγείας μου, ἢ ὑπόληψίς σου. Τὸ χρέος ὤφειλεν ἤδη νὰ ᾔναι πληρωμένον. Πήγαινε νὰ πληρώσῃς!

—'Αλλά !

—'Υπαγε !

'Εξήλθε κλονούμενος, καὶ ὡς ἄνθρωπος οὐχὶ μὲ σώας τὰς φρένας.

—'Αδελφέ ! εἶπεν ὁ φίλος, σκληρότατον ἦτο τὸ κτύπημα !

—Καὶ ἀποτελεσματικὸν, εὐελπίζομαι. Ἡ δὲν γνωρίζω τὸν υἱόν μου, ἢ οὐδέποτε θέλει ἐγγίσει παιγνίochαρτα.

—'Αλλὰ νομίζω ὅτι ἐδιορθώθητε καὶ ὑμεῖς ἐπίσης !

—'Ολιγωτέραν ἀνάγκην διορθώσεως ἔχω ἐγὼ ἢ ὑμεῖς, φίλε μου.

—Πάλιν ἐγὼ ; ἀνέκραξεν. 'Ε ! ἀπὸ τί θέλετε νὰ διορθωθῶ ; τὸ παράδειγμά σας δὲν μὲ δικαιοῖ ἑκατοντάκις ;

—Οὐχί ! Μόνον ἐπ' ἐμοῦ ῥίπτει τὸ ἄδικον, ἐπανάλαβον μετ' αὐστηρᾶς θλίψεως. Μὴ χάριν τῶν σφαλμάτων μας ἀποκρύπτωμεν τὴν ἀλήθειαν ! 'Ωθησα εἰς τὰ ἔσχατα μίαν ὕγιᾶ ἀρχήν, καὶ δικαίως ἐτιμωρήθην. Ὁ υἱός μου ἔπραξε πρᾶξιν ἀξιώμεμπτον, καὶ σκληροτάτη ἦτο ἡ ποινὴ του. Οὐχ ἥσσαν αἱ ἀρχαί μου δὲν παύουσιν οὕσαι καλαί, ὅσον αἱ ἡμέτεραι ὀλέθριαι. Ἡ ἀσύνητος ἐλευθεριότης μου ἔληξεν εἰς τὴν ἀπώλειαν χρημάτων, τῆς τιμῆς μὴ ῥίψο κυνδινευθείσης, ἐνῶ ἡ ἡμετέρα γλίσχρος αὐστηρότης δύναται νὰ παρασύρῃ τὸν υἱόν σας.

—Εἰς τί ;

—Πλέον ἢ εἰς ἀδυναμίαν ! Δὲν δὲμιλῶ μόνον περὶ τοκογλύφων πρὸς οὓς τὸν παραδίδετε, περὶ ἐργασιῶν θαναύσων εἰς ἃς τὸν καταδικάζετε, περὶ ἀνταρτικῶν καὶ ὀργίλων αἰσθημάτων δι' ὧν ποτίζετε τὴν ψυχὴν του. Δὲν δὲμιλῶ ἐπίσης περὶ τῶν σκικιῶν καὶ ἀποτροπαίων ἐκείνων ἐπιθυμιῶν, δι' ἃς, κατὰ τὴν τρομερὰν τοῦ Μολιέρου ἔκφρασιν. « Δι' ἃς οἱ υἱοὶ μετρώσι τὰς ἡμέρας τῶν πατέρων. » —Καρποὺς πικροτέρους ἔτι δύνανται νὰ γεννήσωσιν ἀρχαὶ οἶαι αἱ ἡμετέραι. Ἀναπολήσατε τὸ παράδειγμα τοῦ στρατηγοῦ R.

—Ὅποιον παράδειγμα ;

—Ὡς ὑμεῖς, ὁ στρατηγὸς ἀπεπειθεῖτο

εἰς τὸν υἱόν του ὅ,τι ἡδύνατο, καὶ κατ' ἐμὲ, ὅ,τι ὄφειλε νὰ τῷ χορηγῇ. Ἡμέραν τινὰ τὸν συνέλαβε τὴν χεῖρα ἔχοντα εἰς τὸ ταμεῖον του.

—Τί ; τὸν ἔκλεπτεν ὁ υἱός του ;

—Μάλιστα

—Καὶ δὲν τὸν ἐφόνευτεν ;

Οὐχί ! εἰς τὰ μυθιστορήματα μόνον φονεῖται ὁ πατὴρ τὸν ἑνοχον υἱόν του. Δὲν τὸν φονεῖται, ἀλλ' ἀποθνήσκει ὑπ' αἰσχύνης. Σκέψασθε γενικώτερον.

(ἐκ τοῦ γαλλικοῦ)

Δ. Δ. Κ.

ΙΟΠΗ

Εἰς πεντήχοντα πέντε χιλιομέτρων ἀπόστασιν βορειοδυτικῶς τῆς Ἱερουσαλήμ, κεῖται ἡ πόλις Ἰόπη, ἡ ἀρχαία τῶν Ἰουδαίων Ἰάφα, ὠκοδομημένη ἐν εἰδὲ ἀμφιθεάτρου καὶ ἐπιβλεπομένη ὑπὸ τῆς κατερειπωμένης αὐτῆς ἀκροπόλεως. Ἡ πόλις αὕτη κέκτηται ἄπειρα τουρκικὰ τεμένη καὶ τρία μοναστήρια.

Ἡ ἀγ. ρὰ αὐτῆς παρέχει ὅψιν ὅλων πενιχράν. Αἱ ὁδοὶ εἰσι στεναὶ καὶ ἀκαθαρτοί, ὥστε εἰς πολλὰς αὐτῶν ὑποχρεοῦται τις ν' ἀναρριχᾶται. Τὰ πέριξ ὅμως κατ' ἀντίθεσιν διὰ τῶν ἀπειραρίθμων κήπων καταφύτων ὑπὸ δένδρων καρποφόρων οἷον λεμονεῶν, πορτοκαλλεῶν, βερυκοκκεῶν κλπ. παρὸς σιάζουσι θένν θελκτικοτάτην.

Ἡ εἰσὸδος τοῦ λιμένος δὲν ἔχει εὐχάριστον τὴν ὅψιν. Προκυμαία ἐξ ὀγκυδῶν βράχων ἀποτελουμένη, ἐπικείται τῆς θαλάσσης, εἰς πλέον τοῦ ἐνὸς χιλιομέτρου ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς ἀκτῆς. Δύο δὲ ἔχει πλωτμοὺς πορθμοὺς τὸ πρόχωμα τοῦτο. Καὶ ἐν μὲν γαλήνῃ τὰ ἐξ Ἀλεξανδρείας ἐμπορικὰ ἀτμόπλοια ἀγκυροβολοῦσιν εἰς δύο χιλιομέτρων ἀπόστα-